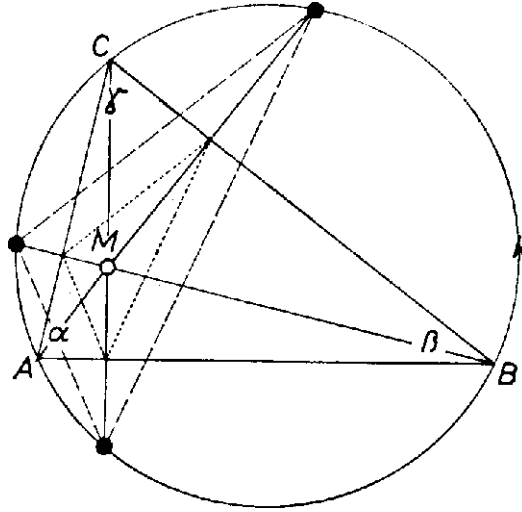

Jelöljük a háromszög csúcsait A, B, C -vel, szögeit α, β, γ -val, magasságpontját M -mel, körülírt körét k -val, és válasszuk egységnek k sugarát.

Ekkor a háromszög félkerülete, mint ismeretes

$$s = \sin \alpha + \sin \beta + \sin \gamma.$$

Az is ismert, hogy M -nek az oldalakra vonatkozó tükörképei k -n vannak, tehát ennek a háromszögnek is a szögei szinuszának az összege a fél kerülete:

$$s_M = \sin \alpha_M + \sin \beta_M + \sin \gamma_M,$$

ahol az M index a magasságpontra utal. Ha a háromszög hegyesszögű, akkor

$$\alpha_M = 180^\circ - 2\alpha, \quad \beta_M = 180^\circ - 2\beta, \quad \gamma_M = 180^\circ - 2\gamma,$$

ha pedig mondjuk C -nél tompaszög van, akkor

$$\alpha_M = 2\alpha, \quad \beta_M = 2\beta, \quad \gamma_M = 2\gamma - 180^\circ.$$

Így tehát mindkét esetben

$$s_M = |\sin 2\alpha| + |\sin 2\beta| + |\sin 2\gamma|,$$

ami akkor is helyes, ha a háromszög derékszögű. Azt kell megvizsgálnunk, hogy következik-e az $s_M = s$ feltétellel ekvivalens

$$(1) \quad \sin \alpha + \sin \beta + \sin \gamma = |\sin 2\alpha| + |\sin 2\beta| + |\sin 2\gamma|$$

feltételből az, hogy $\alpha = \beta = \gamma = 60^\circ$?

Ha a háromszög hegyesszögű, akkor igen, hiszen

$$(2) \quad \begin{aligned} \sin 2\alpha + \sin 2\beta &\geq 2 \sin (\alpha + \beta), \\ \sin 2\beta + \sin 2\gamma &\geq 2 \sin (\beta + \gamma), \\ \sin 2\gamma + \sin 2\alpha &\geq 2 \sin (\gamma + \alpha) \end{aligned}$$

miatt mindig igaz, hogy ha $\alpha + \beta + \gamma = 180^\circ$, akkor

$$\sin 2\alpha + \sin 2\beta + \sin 2\gamma \geq \sin \alpha + \sin \beta + \sin \gamma,$$

és az egyenlőség pozitív α, β, γ -ra csak $\alpha = \beta = \gamma$ mellett állhat fenn.

Ha viszont találunk (1)-nek olyan megoldását, melyben mondjuk $\gamma > 90^\circ$, akkor a feladat állítása nyilván nem igaz. Olyan α, β szögeket keresünk tehát, amelyek pozitívak, összegük kisebb, mint 90° , és teljesül rájuk, hogy

$$(3) \quad \sin \alpha + \sin \beta + \sin (\alpha + \beta) = \sin 2\alpha + \sin 2\beta + \sin (2\alpha + 2\beta).$$

Használjuk fel a

$$(4) \quad \sin 2\alpha + \sin 2\beta = 2 \sin (\alpha + \beta) \cos (\alpha - \beta)$$

összefüggést [amiből (2) is következik]:

$$(5) \quad \begin{aligned} 2 \sin \frac{\alpha + \beta}{2} \cos \frac{\alpha - \beta}{2} + \sin (\alpha + \beta) &= \\ &= 2 \sin (\alpha + \beta) \cos (\alpha - \beta) + \sin (2\alpha + 2\beta). \end{aligned}$$

Rögzített $(\alpha + \beta)$ mellett ez a $\cos \frac{\alpha - \beta}{2}$ ismeretlenre másodfokú egyenlet. Ha találunk olyan $(\alpha + \beta)$ értéket, amely mellett (5)-nek $\cos \frac{\alpha - \beta}{2}$ -re van 1 és $\cos \frac{\alpha + \beta}{2}$ közti gyöke, megvan az ellenpélda. Nézzük meg a két oldal különbségét ezeken a helyeken. Ha $\cos \frac{\alpha - \beta}{2}$ helyére 1-et írunk, a jobb és bal oldal különbsége

$$\sin (2\alpha + 2\beta) + \sin (\alpha + \beta) - 2 \sin \frac{\alpha + \beta}{2},$$

ha pedig $\cos \frac{\alpha + \beta}{2}$ -t írunk a helyére, a különbség

$$2(\sin (2\alpha + 2\beta) - \sin (\alpha + \beta)).$$

Ha $\alpha + \beta = 60^\circ$, ez utóbbi éppen 0, ha pedig $\alpha + \beta > 60^\circ$, akkor negatív. Az első különbség $\alpha + \beta = 60^\circ$ mellett pozitív, ha tehát $\alpha + \beta$ kicsit túllépi a 60° -ot, a két különbség ellenkező előjelű: az első pozitív, a második negatív. (Könnyen látható, hogy például $\alpha + \beta = 70^\circ$ megfelel.)

A feladat állítása tehát nem igaz.

Megjegyzés. Ha (5)-be az $\alpha - \beta = 0$ értéket helyettesítjük, $\cos \frac{\alpha + \beta}{2}$ -re harmadfokú egyenletet kapunk. A megoldók többsége erről látta be, hogy van gyöke. Ehhez az ún. Bolzano-tételt kellett használniuk, mely szerint, ha egy zárt intervallumban folytonos függvény az intervallum elején pozitív, a végén negatív, akkor valahol az intervallum belsejében 0-val egyenlő. Nekünk ezt csak másodfokú függvényre kellett felhasználnunk, ami a függvény ismert menetéből (és a másodfokú egyenlet megoldóképletéből) következik.